

У последњих пар недеља могли смо да присуствујемо догађајима који су наликовали причи која се дешава у доба хладног рата између старих “идеолошких” непријатеља САД и СССР-а. Светски медији су ових дана били препуни наслова попут: “Фатална црвенкоса шпијунка”, “Ухваћени руски шпијуни” или “Савремени Џејмс Бонд”. Шта се заправо догодило у Америци и како је дошло до тога да се осумњичени за шпијунажу нађу у америчком истражном поступку? У овом тексту покушаћемо да отворимо само нека од бројних спорних питања која су везана за овај случај који се у медијима описује као прави хладноратовски “шпијунски трилер.”

Америчке власти су ухапсиле десет особа (једанаести осумњичени се налази у бекству након што је по свему судећи напустио Кипар где је био најпре притворен а затим и ослобођен уз кауцију која је износила око 30 000 евра) под оптужбом да су руској страни преносиле обавештајне податке који су се тicali америчког нуклеарног програма, односа са Ираном, стања на берзи злата (!) итд. Није потребно наводити имена појединаца који су ухапшени у овој “контраобавештаној акцији” америчког ФБИ као ни локације где су хапшења извршена јер је о томе већ било доста речи. Најбоље је да приступимо теми из једног другог угла, угла који не укључује медијску помпу која је присутна на Западу. Као и обично и овога пута се показало да се о ономе о чему се највише говори заправо најмање зна. Аналитичари врло добро знају да је свест “маса” таква да пажњу највише привлачи атрактивност и гламурозност док права истина остаје скривена испод медијске помпе и новинских наслова, али макар можемо да поставимо нека питања која ће свакако бацити сумњу на званичне тврдње америчких власти и истражитеља када је у питању случај “деликатне дипломатије.”

Почнимо зато одмах са најатрактивнијим представником ове “шпијунске” групе Аном Чепмен или Аном (Ањом?) Кушченко, како гласи њено девојачко презиме, која је и привукла највећу медијску пажњу.

□ Профил “фаталне” лепотице

Ево профила атрактивне Ане Чепмен како су га скицирали бројни медији на Западу. Ана је рођена 1982. год. у Харкову у Украјини. Одрасла је у Волгограду а економију

магистрирала у Москви на Универзитету за пријатељство међу народима “Патрис Лубумба”.

Ана је 2001. год. напустила Русију и отишла у Британију где је на, како британски медији наводе, једној “разузданој” рејв журци упознала свог бившег супруга, сина енглеског бизнисмена, Алекса Чепмена чије је презиме задржала. Пар је свој медени месец, који је финансирала Анина породица, наводно провео у Египту. Свакако, како би све било сложеније Анин отац Василиј Кушченко је некадашњи високи службеник КГБ који је у том тренутку боравио у Кенији. Ана се од Алекса Чепмена развела 2006. Пар није имао деце али је, како је тврдио Алекс Чепмен, Ана наводно “јакo жалила” након абортуса. Анин супруг је такође изјавио како је Ана постала “јакo чудна” након сусрета са својим “руским пријатељима” 2005. год. и да је постала одсутна, резервисана и повучена. Од тада је наводно Ана почела своју шпијунску делатност у Великој Британији за коју се сада интересује и британски МИ5.

Након развода Ана одлази у Америку како би се бавила некретнинама. Према извештајима Ана је била прилично успешна у послу јер је њена компанија зарадила готово два милиона долара. Британски “Миррор” објавио је интервју са Аном у коме она говори о својој компанији, пословним плановима као и о томе шта Њујорк значи за њу у пословном смислу. Она је у интервју изјавила да ју је Њурорк инспирисао и пружио прилику да успе као и да се сваком ко то жели “снови освтарују уколико дела у том смеру”. [\[1\]](#) У још једном интервју који је Ана дала на матерњем језику и који је прилично популаран на “ју тјубу”, лепа рускиња је такође говорила о изузетним пословним приликама које јој је пружио боравак у Њујорку. [\[2\]](#)

Наравно, таблоиди нису посветили пажњу само Анимим пословним плановима. Осим што је била успешна пословна жена, Ана је наводно остварила бројне интимне контакте са бројним бизнисменима међу које спада и веза са 60-годишњим богатим магнатом израелског порекла. Да ли је Ана на овај начин покушавала да своје шпијунско умеће споји са најстаријим занатом како би дошла до неопходних информација и учврстила своју позицију у круговима моћи у Америци или је у питању још једна лаж пласирана у медијима која би требала да скрене пажњу јавности? Јакo је тешко у овом случају одвојити факте од намерно пласираних лажи, али несумњиво је да је Ана била неко ко је настојао да успе у својим намерама и да се уздигне на лествици америчког друштва. Међутим, судећи по изјавама америчких истражитеља, Анина права намера била је да шпијунира за Русију услед чега је лишена слободе 27. Јуна заједно са својим “колегама шпијунима”. Да би на крају све још више наликовало филмској причи, Ану је наводно отац врбовао и “наговорио” да шпијунира за Русију.

Роберт Баум, Анин амерички адвокат, изјавио је да се, сада већ током свог веома кратког боравка у затвору, његова клијенткиња „веома плашила“ затвора и да је била збуњена објављивањем појединости из њеног приватног живота, укључујући причу о њеним везама у високом друштву.

„Истина гласи да је она обична неудата 28-годишња становница Њујорка. Она управља успешним бизнисом и увече излази у провод“, рекао је он. Ана се налази у самици, а дневно може да изађе у шетњу само на сат времена. По речима адвоката, осумњичена се плаши депортације у Русију и жели да остане да живи у САД. [3] Анина мајка, Ирина Кушченко која живи у Москви сасвим нормално негирала је да је њена кћерка руски шпијун.

Како је заправо Ана ухапшена?

ФБИ је наводно готово читаву деценију пратио поједине осумњичене из групе. Ни Ана није била изузетак. Заправо нигде није објављено када је тачно Ана постала сумњива америчким властима, што је случај и са осталим осумњиченима што би могло бити веома индикативно, али је наводно Ана касно приметила како јој је ФБИ ушао у траг. Један од агената је контактирао Ану представљајући се као руски шпијун при чему је Ани понудио лажни пасош који је она требало да испоручи једном руском шпијуну који је већ оперисао на територији САД-а. Ана је прозрела “игру” и пасош предала полицији како би скинула сумњу са себе, али тек након што се наводно “консултовала са својим оцем о наредним корацима.” Међутим, као у сваком добром узбудљивом шпијунском трилеру са срећним завршетком, амерички надлежни су схватили да је даља операција праћења руских агената компромитована тако да су се одлучили за брзу акцију која се окончала хапшењем сумњивих особа. Међутим, да ли је ово заиста и срећан крај за америчке истражне органе? Постоје спекулације, које свакако нису без основа, да су истражитељи и агенти заправо испали велике шепртље јер је акција хапшења била преурањена што је довело до тога да су Американци пропустили прилику да наводно разоткрију вишеструко већи број руских агента у Америци. Олег Гордијевски двоструки агент који је пре десетак година из Москве пребегао у Америку тврди да на “Америчкој територији дејствује шездесетак врхунских руских агената, којима се није ушло у траг”. [4]

Да ли је ово заправо свесна жртва Ане чепмен и других “агената” из разоткривене групе како би се заштитили много важнији оперативци и њихове мисије? У сваком случају истражитељи су Анин одлазак у полицију прогласили за поступак који је достојан “брилијантног шпијуна”.

Шта се крије иза гламура?

Све ово сада наравно делује као сценарио за најновији филм о “најчувенијем агенту свих времена“, али све упућује на то да је у питању савршено прорачуната и исфабрикована фикција пласирана само са идејом да се заустави постигнути напредак у односима између Сједињених Држава и Русије. Уз све то умешао се и британски МИ [5] који проверава извештаје да је Ана покушавала да упозна и британске принчеве како би се наводно приближила краљевској породици!

[6]

Ана Чепмен која изгледа као филмска звезда као да је намерно изабрана како би читава ова афера наликовала гламурозној причи која заокупља и голица машту љубитеља старих добрих “крими филмова.” Све говори у прилог томе да је заправо циљ био да се подигне медијска прашина и да се скрене пажња јавности на ове наводно високообучене и трениране шпијуне. Међутим, очигледно постоји поприлично уочљива контрадикција између профила ниске уочљивости осталих шпијуна и гламурозне Ане. Као да је све било пажљиво избалансирано тако да је животни стил Ане Чепмен, који је наликовао начину живота “палих звезда” седме уметности, представљао савршену равнотежу преосталим осумњиченима који су живели сасвим обичне животе настојећи на тај начин да се наводно потпуно уклопе у америчко друштво.

Тешко да је прелепа Ана Чепмен, ма шта о томе рекли на Западу, била један од главних адута руске обавештајне службе, али чињеница је да је њена гламурозна појава изазвала огромну пажњу јавности што је по свему судећи и био циљ одређених

политичких кругова у Вашингтону.

▣ “Стара“ и „нова“ шпијунска школа

На који начин су оперисали наводни агенти? Осумњичени су наводно настојали да руској страни доставе информације о америчком нуклеарном програму, политици према Ирану, предстојећим изборима у америчком конгресу и америчкој обавештајној агенцији као и о бројним питањима која су везана за унутрашњу као и спољну политику председника Барка Обаме и то нарочито према Русији. Сајт америчке агенције “ЦБЦ“ доставио је и фотокопије оптужница против наведених особа [\[7\]](#). Како преносе амерички медији, један од оптужених руских обавештајаца је 2004. год. остварио контакт са неидентификованим човеком који је био запослен у истраживачком центру америчке владе. Та особа је наводно радила на пројекту стратешког истраживања развоја нуклеарног наоружања. Наводно је оптужени са поменутиим контактом разговарао о пројекту који је био намењен развоју пројектила за уништавање армирано бетонских бункера који би били опремљени нуклеарним бојевим главама мање снаге.

Руски агенти су прикупљене податке размењивали уз помоћ најновијих хај-тек справа, односно путем бежичних уређаја за пренос података између лап топ рачунара. Осим тога они су користили и средства која су позната још из периода хладног рата и шпијунских “игара“ између СССР-а и САД, попут невидљивог мастила или микрофилмова. Наравно они су се, по изјавама америчких званичника састајали и лицем у лице како би разменили важне информације. Осим тога, осумњичени су наводно, на за то тачно одређеним местима, остављали новац у кешу који би касније преузимали.

Оно што је значајно је да је ФБИ наводно пресрео поруку из тзв. “Центра“, односно штаба руске „СВР“ обавештајне службе који се налази у Москви. Штаб је наводно пренео поруку за две особе у којој се њихова мисија описује као “јачање и трагање за везама у важним политичким круговима у Америци.” Као да су агенти заборавили на свој задатак и да је Москва морала да им освежи памћење и да их подсети на мисију!

Чланови поменуте шпијунске групе су, према извештајима, настојали да се потпуно уклопе у америчко друштво и да воде неупадљив живот (осим Ане Чемпен!) покушавајући да се на тај начин инфилтрирају у политичке и економске кругове моћи унутар САД. За ову сврху они су у Америци живели са лажним идентитетима и у наменским браковима који су крунисани потомством. Укратко, како наводе амерички медији, они су настојали

да воде сасвим нормалне животе људи из суседства. Све ово је судећи по истражитељима била суптилна и перфидна тактика високообучених специјалаца руске обавештајне службе који су настојали да виталне информације доставе руској страни. Осим тога, Амерички тужилац Прет Барара изјавио је како је ФБИ у овој истрази поступио изванредно. ББЦ је објавио профил свих осумњичених на коме се види да су многи од њих живели у мирним предграђима америчких градова. [\[8\]](#)

Занимљиво је да Ана Чемпен као ни Михаил Семенко нису крили своје руско порекло за разлику од осталих осумњичених који су на крају ипак признали да су руски држављани. Да ли је у питању различит приступ и само другачија тактика професионалних шпијуна?

Шпијунажа и хамбургери

Поставља се питање да ли ће и у којој мери ова афера утицати на односе између САД и Русије? По овом питању мишљења су пре 09. јула била подељена тако да је Амерички државни секретар Хилари Клинтон одбацила спекулације о томе како ће афера угрозити "отопљавање" односа између Вашингтона и Москве. "Посвећени смо изградњи нових и позитивних односа са Русијом", изјавила је Хилари Клинтон током посете Украјини. [\[9\]](#)

С друге стране у изјави руској државној агенцији, заменик председника Одбора за безбедност у Думи и бивши заменик главног тужиоца Русије Владимир Колесњиков је изразио уверење да ће Русија адекватно и симетрично реаговати на скандал. Колесњиков није искључио могућност да ће овим хапшењем бити задат „ударац председнику Бараку Обами“ и његовој политици „ресетовања“ односа с Москвом. „Уверен сам да ће Обама то оценити на одговарајући начин, а да ће Русија реаговати адекватно и симетрично“, рекао је руски депутат, додајући да ту види „само политику и то са негативним предзнаком“ и да у Америци постоје људи који још живе у времену „хладног рата“ и двоструких стандарда. "Отопљавање које се уочило доласком два нова млада председника усмерена на конструктивне односе у свим правцима, у одредјеним структурама америчког друштва није адекватно прихваћено. Као резултат, десила се ова акција“, рекао је Колесњиков. [\[10\]](#)

Да је одговарајућа акција Русије заиста и уследила потврђује и размена ухапшених која се одиграла у Бечу у петак 09. јула и о којој су известили светски медији јер је илузорно било очекивати да Русија нема начина да дође до особа које су шпијунирале у корист

Америке. Али у сваком случају очигледно је да ова афера ипак неће значајно утицати на руско-америчке односе.

Филип Најтли, аутор књиге “Друга најстарија професија” процењује да би овај шпијунски скандал могао да доведе до озбиљних политичких непријатности на релацији Вашингтон-Москва, док ББЦ-јев дописник у америчкој престоници Пол Адамс има сасвим другачије мишљење: “Колико прошле недеље председници Обама и Медведев су јели помфрит у Вирџинији, малтене на корак од места где је, тврди се, живео један од ухапшених брачних парова. Цео случај на извештан начин баца сенку на настојања председника Обаме да, како он то воли да каже, ресетује односе са Москвом. Али, и један и други су озбиљни људи и добро знају да се велике државе просто баве оваквим стварима и да је боље ако вас у томе не ухвате. Утисак је да у свему овоме ништа од критичне важности није изгубљено или одато. Није стога искључено да ће једна страна другој ударити пацке и да ће и једни и други кренути даље.”

Реакције руских званичника

Наравно, званична Москва је одбацила све оптужбе изјавом да ово представља покушај одређених кругова унутар америчке администрације да подрију напредак који је остварен у односима између две земље. Сергеј Лавров је изјавио да “Ми не разумемо разлоге који су навели америчко тужилаштво да у јавност иступи са изјавама које су у духу шпијунских прича које потичу из хладноратовске ере. У сваком случају за жаљење је да се све ово дешава на позадини “ресетовања“ руско-америчких односа које је прогласила америчка администрација. Осим тога време које је изабрано да се тако нешто објави чини се да игра веома важну улогу у свему овоме.”

Високи руски политичари сматрају да је ова афера потекла у кухињи оних који се у администрацији Барака Обаме противе отопљавању и унапређењу односа између САД и Русије нарочито након потписивања споразума о ограничењу нуклеарног наоружања СТАРТ ИИИ. [\[11\]](#) Осим тога Руска страна упорно истиче чињеницу да се афера догодила баш током посете руског председника Дмитрија Медведева Америци што наравно баца сумњу на све изјаве америчких званичника. На овом месту морамо да укажемо на бројна нерешена питања и мистерије које окружују ову аферу а поменути, наизглед савршено одабрани, тренутак када ће се с причом изаћи у јавност представља само један од необјашњивих аспеката читаве ове приче о разбијеној шпијунској ћелији.

Као прво уочавамо то да упркос свим настојањима да се “нечујно” уклопе у америчко друштво ови шпијуни нису били нарочито успешни. То наводи и Пол Рејнолдс дописник ББЦ који сматра да ови агенти и нису баш били превише успешни и да ово само показује колико је неповерење које Руси још увек гаје према Америци. [\[12\]](#) Међутим, управо ова чињеница чуди што је без сваке сумње промакло господину Рејнолдсу. Наиме, како је у опште и могуће да врхунски шпијуни праве овакве грешке?

Једна ствар која је од изузетног значаја за читав случај тиче се чињенице да Ана Чемпен као и у осталом преосталих деветоро осумњичених фактички нису лишени слободе због шпијунаже! Они су оптужени за лажно представљање, прање новца и чињеницу да нису пријавили свој боравак у својству дипломата у Сједињеним Државама!

Свако ко мало пажљивије погледа оптужнице против ових особа може да види да се редом по тачкама јасно описује да су оптужени који су наводно припадали агентури руске обавештајне агенције користили различите уређаје за комуникацију како би преносили важне информације али нигде се тачно не наводи да су они заиста ухваћени приликом одавања битних информација!

Наравно руска страна има сасвим друго мишљење о хапшењу шпијуна. Сајт агенције „РИА Новости“ објавио је мноштво текстова који су посвећени том питању. У тексту под насловом „Случај руских шпијуна, шпијунажа или политика“ аутор Стивен Лендман наводи мишљења различитих стручњака. Тако је стручњак за међународну политику Џошуа Китинг поставио питање: „Зашто руски “шпијуни“ нису оптужени за шпијунажу? То је зато што нису открили ништа што би представљало тајну. Можда они и нису намеравали да учине ништа противзаконито”

С друге стране, Михаил Љубимов, бивши официр КГБ-а изјавио да читава прича делује као измишљотина и да нема никакве везе са правим обавештајним радом: „Како у опште можете да замислите да једанаест професионалаца нису приметили да их тајна служба прати већ годинама? Уколико они нису приметили то би могле да учине њихове супруге. До сада у опште није јасно за каквим су информацијама они трагали и шта (јесу наводно) послали у Москву директно Кремљу, Медведеву или Путину. То је бесмислица. А ја чак и не говорим о невидљивом мастилу. Сећам се да су га Бољшевици обожавали. То је медијска кампања америчких тајних служби како би добили више новца за буџет наредне године. Врло често се дешава да администрација и тајне службе долазе у сукоб. Ово би могао да буде управо тај случај.”

Поменути аутор у истом тексту цитира Николаја Коваљова бившег начелника Руске Федералне Безбедносне Агенције, која је главни наследник КГБ-а. Он је изјавио како америчке оптужбе наликују на “лош шпијунски роман” и да верује да “јастребови” у Вашингтону желе да заузму чврсту позицију према Москви за сопствене сврхе и да се оптужени шпијуни користе као марионете за остваривање њихових циљева. Амерички интересни кругови можда не желе отопљавање односа са поносном и сигурном Русијом која неће да се повинује Америци као у доба Јељцина. Можда би им одговарало да се успостави ново царство и нови хладни рат само овога пута са већим улозима, нова велика игра која би обухватила читаву Евроазију што би представљало много већу претњу по мир у свету.

Амерички закон (тачка 18, први део, параграф 37, бр. 794) шпијунажу дефинише као: “преношење или покушај преношења сваког докуманта, рукописа, књиге са шифрама, скице, фотографије, негатива, копије, плана, мапе, модела, белешке... или информације која је у вези са националном безбедношћу” страном влади у намери да се оштете САД или друге нације.

Аутор у наставку наглашава да осумњичени нису имали званичне акредитиве и да уопште нису оптужени за шпијунажу. Тзв. оптужбе из шпијунских трилера које се тичу невидљивог мастила и закопаних торби са новцем (било оне истините или лажне) немају никакве везе са оним што су они могли да учине. Осим тога поставља се питање зашто сада и зашто толики публицитет у медијима када национална безбедност није угрожена? Ко код да је наредио хапшења желео је да прича буде медијски експонирана вероватно из сасвим других мотива.

Агенција “РИА Новости” је хапшење назвала “догађајем без преседана у историји америчко-руских “шпијунских” односа који датирају још од периода хладног рата. Све до сада ниједна држава није тако јавно пропратила откривање осумњичених шпијуна. Они су оптужени једино за “конспирацију како би делали као непријављени агенти стране владе” и за прање новца, оно са чим се банкарски непрестано провлаче некажњено. [\[13\]](#)

Наравно, на овом ступњу можемо само да спекулишемо, али овде искрсава само једно од бројних питања, наиме због чега се агенти већ унапред нису регистровани с обзиром да су информације које су прикупљали оријентисане само на спољну политику. Исто би могли да учине на безброј легалних начина, а да себе не доводе у непотребни ризик, осим наравно, уколико руској страни управо није био циљ да се они открију како би се скренула пажња америчких истражитеља са правих оперативаца који се налазе на много важнијим задацима.

У другом тексту под насловом “Филмски скандал” [\[14\]](#), дописник агенције “РИА Новости” из Вашингтона Светлана Бабаева наводи да је скандал везан за “руске шпијуне” најчуднија шпијунска прича у модерној историји. Ауторка наводи три озбиљне примедбе које такође указују на то да је читава званична прича више него проблематична.

Као прво Бабаева скреће пажњу на то да је јако чудно да руска обавештајна агенција поступи тако непрофесионално да дозволи да “непријатељ” разоткрије читаву “мрежу кртица”. “Као што је бивши високи оперативац Олег Калугин изјавио, чак и у најгорем Совјетском добу није било више од десет “илегалаца” у Сједињеним Државама. Осим тога високо обучени професионалци знају да су потребне године како би се оперативци припремили и започели прикривене операције на тај начин да не изазову сумњу, нарочито у овој ери напредне тенологије и отворене комуникације међу владиним агенцијама и појединцима. Али у овом случају једноставно је разоткривено сувише агената што упућује на то да су руске агенције једноставно заборавиле принципе рада што је веома сумњиво. Чак и уколико је њихов професионализам до те мере деградирао у односу на совјетска времена тешко је замислити да су руске агенције постале толико непрофесионалне.

Да застанемо за тренутак. Одговор на ово питање може уследити уколико се позовемо на то да су Руси намерно олакшали хапшење осумњичених с циљем да се заштите неке много важније мисије. То представља спекулацију која ипак добија на снази када узмемо у обзир размену која је уследила 9. јуна која и није представљала изненађење у добро обавештеним круговима.

Као друго, поменута ауторка наводи да ФБИ и друге америчке агенције не откривају читаву причу већ јавности пласирају само најузбудљивије аспекте иако они више подсећају на неку од новела Јан Флеминга и авантура Џејмс Бонда него што је то случај са стварним животом. Тешко је замислити тридесетогодишњака који користи невидљиво мастило уместо Ипода или лаптопа. Заправо агенције наводе да су агенти користили лаптопове како би бежичним путем размењивали поруке које се тичу Обаине политике према Русији. Можда су руски обавештајни официри заборавили да су такве информације доступне у Америци путем штампе, он лајн извештаја и свакодневних брифинга у Стејт Департменту, али то би било тешко прихватљиво.

Још један задатак који су агенти добили из “Ц” Центра- руског штаба за обавештајне операције који такође наликује старим шпијунским филмовима- је да прикупе податке о

званичној политици Беле Куће. Ово је чудно с обзиром да се Бела Кућа налази у Вашингтону, а не у Њу Џерсију где су неки брачни парови живели. Такође, тешко је поверовати да припадници руске обавештајне агенције преносе новац у ташнама из неке латиноамеричке земље када је познато да је у последње време појачана међународна истрага усмерена према особама које се баве прањем новца што подразумева да ће свака особа која преноси велике количине новца одмах постати сумњива. Русија, која је активна у међународној борби против нелегалних новчаних трансакција је морала то да зна.

Осим тога, поменута ауторка такође помиње проблем са тренутком када је откривена афера пласирана у јавности и наводи да су чланови групе у америци боравили и живели годинама уколико не и деценијама тако да је јако чудно да је један од њих баш у тренутку посете руског председника Медведева Америци одлучио да напусти САД што је у начелу и покренуло истражне органе да ступе у акцију. “Објашњење тајминга који се односи на хапшење које се догодило само дан након прве званичне посете председника Медведева Америци изгледа чудно. Објављено је да један од “илегалаца” хтео да напусти земљу и да је то америчке истражне органе подстакло на акцију. Ово поставља питање шта представља разлог да један од њих напусти земљу тачно дан након посете Медведева? Ауторка такође примећује да је можда најбитније то да чланови групе нису оптужени да су руској влади преносили поверљиве информације, већ да су ухапшени због непријављеног боравка у својству дипломата, прања новца и коришћења лажних исправа.

Ауторка закључује, што је веома блиско повезано и са званичним ставом бројних руских политичара, да постоји могућност да је у Америци као и у Русији још увек много оних који би били задовољнији да односи између ове две земље остану слични онима какви су били у периоду хладног рата који је био обележен обостраним сумњичењем, агресивном реториком и огромним издвајањем буџета за армију.

Оно што је претходило посети Медведева јесу оптужбе у америчким круговима да је наводно Барак Обама био спреман да учини бројне уступке Русима. Али нико тачно није поменуо шта је Барак Обама имао у плану. Да ли су у питању били уговори који би били вредни милијарде долара или велики уступци руским компанијама или политички или војни уступци који би евентуално нанели штету САД? Уз то постоји предрасуда да Русија још увек представља претњу или у најбољем случају ривала. Срећом, како признаје ауторка, Бела Кућа као и руски политичари који су навикли на тешке оптужбе у прошлости покушавају да избегну варнице и уместо тога изјављују да скандал неће утицати на најновију добре односе.

Дмитри Суслов заменик директора савета за међународну политику и политику одбране у тексту под насловом “Хапшење руских шпијуна-резултат унутрашњих политичких тензија”, тврди да је хапшење шпијуна резултат унутрашњих политичких чинилаца у Америци као и тврдње републиканаца да је актуелни шеф Беле Куће почео да издаје националне интересе, што додатно компликује позицију председника Барака Обаме. Шта више, они тврде да је једина истинска политика актуелне администрације политика према Русији. Предстојећи избори за конгрес који ће се одржати у новембру и недавни успешни сусрет између председника Медведева и Обаме само су подстакли критике на рачун Обамине администрације. Они сматрају да је Обама учинио и превише уступака Русији а да је Америка мало тога добила заузврат.

“Конкретно критика је усмерена према “помирљивој” резолуцији Савета Безбедности УН према Ирану. Они (критичари) наводе да је Русија инсистирала на томе да строжије санкције према Ирану, које би забраниле испоруку система С-300, буде уклоњене из резолуције. САД су такође убрзале процес увођења Русије у светску трговинску организацију као и споразум о енергетској сарадњи.”

Како би се одбранила од негативног утицаја ових оптужби, Обамина администрација је морала да створи утисак да спољна политика Русије не подразумева само охрабрење и уступке већ и негативне акције. Зато је изабрана ова мало вероватна прича о псеудо шпијунима. Против 11 оптужених није подигнута оптужница за шпијунажу већ је речено да су радили у корист интереса друге земље што представља сасвим друго питање. Администрација је направила избалансирани поступак на тај начин да не оштети озбиљно руско америчке односе до чега би довео прави шпијунски скандал, и да у исто време стави конгресу и републиканцима до знања да је руска политика дволична и да Америка не чини увек уступке већ и да штити америчке интересе.

Дмитри Суслов се даље пита “зашто је потез “избалансирани” Као прво, нико од ухапшених није руски дипломата. Ударац односима би био много значајнији да су ухапшени радници руске амбасаде у Вашингтону. У том случају Русија би, као одговор, протерала неколико америчких дипломата а то би представљало праву дипломатску кризу. Оно што се сада дешава представља мањи проблем јер није чак ни јасно да ли ће Русија морати да предузме реципрочну акцију. [\[15\]](#)

Наравно све ове изјаве су већ дате у светлу припрема Русије и Америке да изврше размену ухапшених што показује да је дипломатија игра у којој играчи не смеју одмах да отворе своје карте. На закључак да ће Русија ипак предузети “реципрочну акцију” упутиле су и информације у којима се помињао извесни руски научник Игор Сутјагин које

датирају од 08. јула. И управо већ наредног дана, и то веома брзо и ефикасно, поменути шпијун заједно са још три особе, размењен је за Ану и преосталих девет осумњичених што представља праксу још из периода када је хладни рат био на врхунцу. Иначе поменути научник је наводно одавао тајне о руском програму нуклеарних подморница једној британској компанији иза које је стајала ЦИА.

Родитељи Игора Сутјагина, руског научника који је ухапшен 2004. за одавање војних тајни Британији, изјавили су да им је он у уторак телефонирао из затвора и рекао да ће из затворске колоније на северу Русије бити пребачен у Москву, у оквиру припрема за размену. Он је додао да сматра да је та понуда стигла из Америке и да би могућа размена могла да укључи још неколицину затвореника који се налазе у руским затворима, док је Сутјагинов адвокат изјавио да руске власти желе да се та размена изврши у року од неколико дана. Њујорк тајмс је, с друге стране, објавио чланак у којем се наводи да је властима у Вашингтону стало да пронађу начин да се руска шпијунска афера што пре оконча, [\[16\]](#) што наводи да је и једној и другој страни било јако важно да се читава ова афера што пре заврши и то без већих последица по дипломатске односе.

Последњи чин шпијунске фарсе

Из Беча је 09. јула управо стигла потврда ових извештаја јер је десеторо оптужених руских шпијуна, који су иначе признали кривицу што је несумњиво био услов ослобађања, размењено за четири руска држављана, међу којима је и поменути Сутјагин, који су усуђени за шпијунирање у корист САД. Американци су сада путем званичних извора заправо минимизирали учинак поменуте шпијунске групе. Тако да је конгресмен Мајк Томпсон, члан конгресног одбора за обавештајна питања, изјавио да руски шпијуни нису открили никакве тајне:

"Ти људи су ухваћени, против њих је подигнута оптужница и признали су кривицу. Они, међутим, нису успели да дођу до било каквих тајних, поверљивих информација. Злочин који су починили је фалсификовање документа. Шаљемо их кући где им је и место."

Анин адвокат Роберт Баум изјавио је следеће имајући на уму "изнуђено" Анино признање: "Могу да вам кажем да је то за њу (Ану) била тешка одлука, коју је донела узимајући у обзир услове у којима је држана у притвору. Ти услови су били изузетно строги. Госпођица Чепмен је од тренутка хапшења држана у самици. Једино је од мене добијала информације о томе како медији извештавају о њој и била је изненађена

толиком медијском пажњом. Према споразуму који је потписала, она у Америку може да се врати само ако за то добије посебну дозволу америчке владе. Веома је мало вероватно да ће икада добити такву дозволу. Она се нада да ће неко време живети у Великој Британији. Она има двојно држављанство, руско и британско. "

И адвокати преосталих деветоро оптужених су дали слична објашњења о разлозима због којих су њихови клијенти признали да су радили као руски агенти. То признање им је омогућило да сместа буду ослобођени и да се врате у Русију. Они су слободни да путују и да живе где год хоће, осим што, наравно, највероватније више никада неће крочити на територију Сједињенх Држава.

Шпијунска афера око које се дигло много прашине, безболно је приведена крају, без штете по било коју страну и, чини се, без икаквих последица по америчко-руске односе. Наравно, политика Беле Куће и даље има своје критичаре. Један од њих је и бивши помоћник државног секретара Дејвид Крејмер.

"Мислим да ће људи поставити питање да ли је америчка администрација сувише брзо вукла потезе, односно да ли су активности десеторо руских шпијуна довољно детаљно истражене. Поред тога, намеће се и питање да ли је Америка за ослобађање десеторо руских шпијуна од Русије добила довољно заузврат. Вашингтон је, уместо да Москву искористи како би му помогла у питањима попут Авганистана, иранског нуклеарног оружја и неширења наоружања, односе с Москвом и њихово побољшање себи поставио као циљ. А то је, по мом мишљењу, погрешно." [\[17\]](#)

Иако постоји много нејасноћа око читавог овог случаја једно је сигурно. Руски држављани су заиста покушавали да својој земљи доставе информације, али те информације нису биле од непосредног значаја за америчку безбедност. Они јесу били обавештајци, јер иначе се ова размена не би ни одиграла, али су Американци као и Руси наравно одавно знали да бројни агенти оперишу на њиховој територији. Оно што је заиста битно у читавој овој афери јесте избор тренутка када су амерички истражитељи "спектакуларно" хапшење пласирали у јавност како би се макар мало успорио темпо "ресетовања" односа између две светске силе јер је сигурно да "глобално отопљавање" не одговара свима. Међутим, очигледно је да поменути кругови нису успели у свом науму, јер ће ова афера оставити јако мало трага по руско-америчке односе. Такође, чињеница је да десеторо ухапшених нису имали превише значајну функцију и да су готово сигурно припадали мање битним обавештајцима, али они су своју мисију на неки начин ипак испунили јер је сигурно да се у Америци налазе особе чија је мисија далеко важнија да би били откривени на начин на који је откривена медијски прослављена

Из Русије с љубављу

Пише: Владимир Јевтић
понедељак, 12 јул 2010 22:24

група на челу са гламурозном црвенокосом лепотицом којој ће се можда на крају ипак пружити прилика да упозна британске принчеве!

[1] <http://www.mirror.co.uk/news/top-stories/2010/07/01/russian-spy-suspect-anna-chapman-exclusive-video-beauty-talks-about-uk-links-115875-22373084/> [2] <http://www.youtube.com/watch?v=Os8vg8vEM5k>

[3] <http://www.blic.rs/Vesti/Svet/197012/Ruska-spijunka-htela-poznanstvo-s-princevima>

[4] <http://www.politika.rs/rubrike/Svet/Ruska-Mata-Hari-ocharala-Ameriku.sr.html>

[5] <http://www.thisislondon.co.uk/standard/article-23850871-femme-fatale-russian-spy-has-links-with-london.do>

[6] <http://www.blic.rs/Vesti/Svet/197012/Ruska-spijunka-htela-poznanstvo-s-princevima>

[7] <http://www.cbsnews.com/stories/2010/06/28/world/main6628621.shtml?tag=contentMain;contentBody>

[8] http://news.bbc.co.uk/2/hi/world/us_and_canada/10459664.stm

[9]

http://news.bbc.co.uk/2/hi/world/us_and_canada/10492491.stm

[10]

<http://www.smedia.rs/vesti/detalji.php?id=36865>

[11]

http://news.bbc.co.uk/2/hi/world/us_and_canada/10456954.stm

[12]

http://news.bbc.co.uk/2/hi/world/us_and_canada/10446390.stm

[13]

<http://mwcnews.net/focus/analysis/3576-russian-spy-case.html>

[14]

<http://en.rian.ru/analysis/20100702/159662321.html>

[15]

http://en.rian.ru/valdai_op/20100701/159652801.html

[16]

http://www.bbc.co.uk/serbian/news/2010/07/100707_possible_spy_deal.shtml

Из Русије с љубављу

Пише: Владимир Јевтић
понедељак, 12 јул 2010 22:24

[17]

<http://srb.time.mk/read/4a6e7cd5e0/e7b00b3819/index.html>